

مقایسه اختلاف آلودگی و خسارت زنبور ساقه خوار غلات در پنج رقم جو در منطقه کرچ

Comparisan of infestation levels and damage caused by cereal sawfly,
Cephus pygmaeus (L.) (Hym. Cephidae) on five cultivars of barley in Karaj region.

ولی اله غدیری^۱

چکیده

پنج رقم جو طی مدت دو سال (۱۳۷۲ و ۱۳۷۳) از نظر میزان آلودگی و خسارت زنبور ساقه خوار غلات (*Cephus pygmaeus* (L.)) مورد مقایسه و ارزیابی قرار گرفتند. آزمایش در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی با پنج تیمار و چهار تکرار در ایستگاه تحقیقاتی مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر اجرا شد. تیمارها عبارت بودند از پنج رقم جو شامل U.N.K، ریحان، فائز، کارون و دسناد. درصد آلودگی ساقه‌ها و هم چنین میزان کاهش وزن دانه در ارقام مورد بررسی و در کلیه تکرارها تعیین گردید. بر روی مشاهدات اندازه‌گیری شده، در پایان سال دوم تجزیه واریانس مرکب صورت گرفت و میانگین‌ها به روش دانکن گروه بندی شدند. محاسبات آماری نشان داد که در بین ارقام مورد آزمایش از نظر درصد آلودگی و درصد کاهش وزن دانه اختلاف معنی دار وجود دارد. رقم فائز با میانگین آلودگی ۰/۷۴ درصد کمترین و رقم کارون با میانگین ۱۰/۳۱ درصد بیشترین آلودگی را به آفت داشت. از نظر کاهش وزن دانه جو دسناد با میانگین ۵/۲۹۶ درصد کمترین و جو ریحان با میانگین ۱۳/۲۵ درصد بیشترین کاهش وزن را نشان داد.

واژه‌های کلیدی: جو، زنبور ساقه خوار، درصد آلودگی و کاهش وزن دانه.

مقدمه

کشور از جمله استان‌های تهران، مرکزی، فارس، کرمانشاه، کردستان و غیره رو به افزایش نهاده است (غدیری، ۱۳۷۲). بررسی‌های انجام شده نشان داده که آلودگی و میزان خسارت این آفت در ارقام مختلف گندم و جو متفاوت است، به همین جهت یکی از راه‌های مؤثر جهت جلوگیری از خسارت این حشره انتخاب ارقامی است که کمتر مورد حمله این آفت قرار گرفته و خسارت کمتری متحمل شوند. دواچی (۱۳۳۳) می‌نویسد، این حشره گندم‌های پائیزه و زودرس را مورد حمله قرار می‌دهد، بنابراین در نقاطی که این آفت شیوع دارد باید در صورت امکان گندم‌های بهاره و دیررس کاشته شود. صحراگرد (۱۳۵۸) جهت کاهش جمعیت و خسارت این آفت

زنبور ساقه خوار (*Cephus pygmaeus* (L.)) یکی از آفات مهم گندم و جو محسوب می‌شود که در صورت بالا بودن تراکم جمعیت می‌تواند خسارت قابل توجهی وارد کند. خسارت آفت منحصراً توسط لارو و به دو طریق وارد می‌شود. یکی تغذیه لارو از بافت داخلی ساقه که سبب کاهش وزن دانه‌ها می‌شود و دوم جدا شدن ساقه‌ها از محل طوقه (قسمتی که لارو قبل از تشکیل پیله و مستقر شدن در محل طوقه جویده و نازک می‌کند) که باعث خوابیدن ساقه‌های آلوده در مزرعه و عدم برداشت قسمتی از محصول می‌شود (غدیری ۱۳۷۳). در سال‌های اخیر تراکم جمعیت این حشره در بسیاری از نقاط